

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Risicobeheersing

Door inzicht in de risico's is de organisatie in staat om op verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat de risico's nu en de risico's die gerelateerd zijn aan toekomstige activiteiten in verhouding staan tot de vermogenspositie van de organisatie. Om inzicht in de risico's te verkrijgen worden er risico-inventarisaties uitgevoerd. De inventarisatie wordt gedurende het jaar bijgewerkt. Hieronder wordt verslag gedaan van de resultaten van de meest recente risico-inventarisatie om een zo actueel mogelijk beeld te geven. Op basis van de geïnventariseerde risico's is de benodigde weerstandscapaciteit berekend. Dit wordt afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit om het weerstandsvermogen van Gooise Meren te berekenen.

Risicoprofiel

Om de risico's van gemeente Gooise Meren in kaart te brengen, is een risicoprofiel opgesteld. Dit risicoprofiel is tot stand gekomen met behulp de applicatie NARIS® (NAR Risicomanagement Informatie Systeem), waarmee risico's systematisch in kaart zijn gebracht en beoordeeld. In totaal zijn 87 risico's in beeld gebracht. De geïnventariseerde risico's zijn in klassen ingedeeld en geplaatst in een risicokaart. De risicokaart geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en gevolg. De nummers in de risicokaart corresponderen met de aantallen risico's die zich in het desbetreffende vak van de risicokaart bevinden. Een risico dat in het groene gebied zit, vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Een risico dat een score heeft in het oranje gebied, vraagt om aandacht. Een risico met een risicoscore in het rode gebied vereist directe aandacht om te voorkomen dat de continuïteit van de organisatie wordt bedreigd. Preventieve of reducerende maatregelen kunnen de kans of het gevolg terugbrengen naar een niveau dat een meer acceptabele waarde heeft.

$X > \text{€} 1.000.000$	1	2	3	1	1
$\text{€} 500.000 < X < \text{€} 1.000.000$	2	2	2		1
$\text{€} 100.000 < X < \text{€} 500.000$	3	8	15	5	7
$\text{€} 10.000 < X < \text{€} 100.000$	3	8	5	3	2
$X < \text{€} 10.000$					
Geen financiële gevolgen of PM	4	6	2		1
Kans	1%	10%	25%	50%	75%

In onderstaand overzicht zijn de tien risico's gepresenteerd, die de hoogste bijdrage hebben aan de benodigde weerstandscapaciteit. In deze tabel leest u een korte omschrijving van het risico, een beschrijving van het verwachte financiële gevolg, percentage dat aangeeft hoeveel procent dit risico bijdraagt aan het verwachte totale financiële gevolg. Dit zijn dus de tien risico's die mogelijk de grootste verwachte financiële impact hebben. In de laatste kolom is aangegeven of het risico ten opzichte van de laatste gepresenteerde stand (Jaarstukken 2018) nieuw of ongewijzigd is in de top 10. De stand van de laatste risico-inventarisatie wordt gebruikt om een zo actueel mogelijk beeld te geven.

Nr.	Risico	Financieel gevolg	Invloed	
1	Bouwkosten Onderwijshuisvesting: Aanbestedingen van het werk / te realiseren voorziening onderwijshuisvesting vallen hoger uit	Budget ontoereikend voor de realisatie van een kwalitatieve huisvestingsvoorziening die voldoet aan wettelijke eisen	11.77%	O

Nr.	Risico	Financieel gevolg	Invloed	
2	Krijgsman: Hoge kosten Toerit voor te realiseren bruggen over de Trekvaart	Budgetoverschrijding	9.97%	O
3	Crailo: De huidige geurcirkel van de manege wordt gehandhaafd, waardoor er minder ontwikkelmogelijkheden zijn	Verminderde inkomsten	9.39%	O
4	Juridische procedures en behandelen WOB-verzoeken	Extra beslag op ambtelijke organisatie en rechtzaakkosten	6.98%	O
5	GNR: Mogelijke uittreding Amsterdam en Provincie Noord-Holland	Stijging van het financiële aandeel van Gooise Meren	4.82%	O
6	Garantie- en vaststellingsovereenkomsten Gooiberg: Eigenaren van woningen op Gooiberg doen bij verkoop van hun woning een beroep op deze overeenkomst met de gemeente	De gemeente dient per woning het verschil tussen de marktwaarde (onvervuild) en de verkoopprijs bij te passen incl. taxatie- en veilingkosten	4.81%	O
7	WIKRO leiding: Claim van AGV wordt door de rechter toegewezen en de gemeente is aansprakelijk voor vertragingsschade	Vertragingsschade	4.29%	O
8	Jeugd: De effecten van wijzigingen binnen de declaratiesystematiek, de invoering van een nieuw bekostigingsmodel voor Jeugd-GGZ en het nog ontbreken van gegevens over de daadwerkelijke verzilveringsgraad van toegewezen voorzieningen leidt tot onzekerheden	Budgetoverschrijding	2.65%	N
9	Wmo: Het kabinet heeft per 2019 één (gemaximeerd) lager abonnementsstarief voor de eigen bijdrage Wmo ingevoerd, waardoor de gemeenten minder eigen bijdragen ontvangen. Daarnaast is hierdoor een	Het kabinet stelt geen middelen beschikbaar om dit financieel te compenseren, wel is over een periode van 3 jaar een monitor ingesteld.	2.40%	N

Nr.	Risico	Financieel gevolg	Invloed	
	aanzuigende werking op Wmo-voorzieningen ontstaan			
10	AVG (Algemene verordening gegevensbescherming): Het niet voldoen aan de regels van deze wet	Mogelijke boete van het AP (Autoriteit Persoonsgegevens)	1.58%	O

Ten opzichte van de risico-inventarisatie bij de Jaarstukken 2018 is de totale financiële impact van de financiële risico's afgenomen € 57.586.500 naar € 43.571.500. De daling komt door het naar beneden bijstellen van de hoogte van een mogelijke boete vanuit van de Autoriteit Persoonsgegevens, inzake het mogelijk niet voldoen aan de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming). Vanwege de onzekerheid bij de invoering van de nieuwe wet werd er eerst nog gerekend met de hoogst mogelijke boete (€ 20.000.000).

Voorgedaan risico:

- Naast de eikenprocessierups zorgen ook de reuzenberenklauw en de Japanse duizendknoop voor veel overlast voor inwoners en hun omgeving. De bestrijding van de overlast heeft geleid tot extra uitgaven.
- Het bouwbedrijf Noordersluis dat het project Bendsdorp Bussum bouwt, is failliet gegaan. De gemeente heeft haar vordering op Noordersluis bij de curator ingediend.

Vervallen risico:

- De provincie Noord-Holland en gemeente Gooise Meren hebben een overeenkomst getekend, waarin de afspraken over afkoop van de grondwaterverontreinigingen zijn opgenomen. De afkoop houdt in dat de gemeente een bedrag betaalt in ruil waarvoor de provincie de publiekrechtelijke en de privaatrechtelijke verantwoordelijkheid voor het verontreinigde grondwater overneemt.

Nieuw in top 10:

- De risico's rond het Sociaal Domein zijn groot doordat het veelal open einderegelingen zijn. Ook is de afgelopen jaren gebleken dat bijgestelde budgetten aan het einde van het jaar niet altijd toereikend zijn.

Weerstandsvormogen

Benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van de ingevoerde risico's is een Monte-Carlo risicosimulatie uitgevoerd. Deze simulatie berekent duizenden keren per risico het gevolg maal de kans. De risicosimulatie wordt toegepast, omdat het reserveren van het maximale risicobedrag ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Uit de simulatie volgt dat bij een betrouwbaarheidspercentage van 90% alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 6.905.989.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van gemeente Gooise Meren bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken. De samenstelling en omvang van de beschikbare weerstandscapaciteit is in de onderstaande tabel opgenomen. In gemeente Gooise Meren is een aantal reserves dat (ten dele) herbestemd kan worden. In totaal bedrag van € 45.206.000

Beschikbare weerstandscapaciteit

2020

Algemene reserve per 1 januari 2020	€ 36.868.000
Onbenutte belastingcapaciteit 2020	PM
Stelpost onvoorzien	€ 50.000
Vrij besteedbare bestemmingsreserves	€ 8.288.000
Totale weerstandscapaciteit (vooralsnog excl. onbenutte belastingcapaciteit)	€ 45.206.000

Ratio weerstandsvermogen

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, moet de relatie worden gelegd tussen de benodigde weerstandscapaciteit (financieel gekwantificeerde risico's) en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten, ook wel 'ratio weerstandsvermogen', wordt in onderstaande figuur weergegeven, waarbij het van belang is dat de beschikbare capaciteit groter is dan de benodigde capaciteit.

Ratio weerstandsvermogen = 6,55 (Beschikbaar € 45.206.000 / Benodigd € 6.905.989)

Om te weten of de berekende ratio een 'uitstekend' of 'onvoldoende' vermogen aangeeft, wordt onderstaande normtabel gebruikt van de Universiteit Twente. De ratio van Gooise Meren valt in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen.

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

Kengetallen

Verloop van de kengetallen	Rekening 2018	begroting 2019	begroting 2020	begroting 2021	begroting 2022	begroting 2023
netto schuldquote	58,1%	69,0%	87,8%	106,2%	110,9%	120,6%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	58,0%	68,9%	87,8%	106,2%	110,9%	120,6%
solvabiliteitsratio	25,1%	26,2%	20,3%	17,4%	15,5%	14,4%
structurele exploitatieruimte	5,5%	-0,7%	1,6%	1,6%	0,5%	0,5%
grondexploitatie	1,1%	1,1%	5,2%	0,0%	0,0%	0,0%
belastingcapaciteit	111,0%	107,4%	107,7%	107,7%	107,7%	107,7%

De hieronder gebruikte categorieëneling voor de financiële kengetallen wordt gehanteerd door de provincie. Dit is gebaseerd op de signaleringswaarden, zoals die bij stresstesten voor 100.000+ gemeenten worden gehanteerd.

Netto gecorrigeerde schuldquote

Netto gecorrigeerde schuldquote (= schuldlast ten opzichte van eigen middelen). De nettoschuld betreft de totale schuldlast (aangegane leningen). De schuldlast verminderd met alle doorgeleende/verstrekte leningen leidt tot een gecorrigeerde nettoschuld.

Categorie A = kleiner dan 90% het minst risicovol

Categorie B = 90-130% matig risico

Categorie C = groter dan 130% zeer risicovol

Toelichting:

De netto schuldquote valt in 2020 onder categorie A, minst risicovol. Door forse voorgenomen investeringen (met name onderwĳshuisvesting en herinrichtingen) neemt het risico toe.

Solvabiliteit

Solvabiliteitsratio (= in hoeverre is de gemeente in staat om aan haar financiële verplichtingen te voldoen).

Categorie A = groter dan 50% het minst risicovol

Categorie B = 20-50% matig risico en

Categorie C = kleiner dan 20% zeer risicovol

Toelichting:

Door de voorgenomen inzet Algemene Reserve voor tijdelijke huisvesting onderwijs daalt dit percentage naar matig risico.

Structurele exploitatieruimte

Structurele exploitatieruimte (= welke structurele ruimte heeft de gemeente om haar eigen lasten te dragen).

Categorie A = groter dan 0% het minst risicovol

Categorie B = 0% matig risico

Categorie C = kleiner dan 0% zeer risicovol

Toelichting:

De structurele exploitatieruimte is bijna nihil, ofwel alle structurele lasten worden gedekt door structurele baten.

Grondexploitatie risico

Grondexploitatie (= hoe verhoudt de waarde van de grond zich tot de totale (geraamde) baten)

Categorie A = kleiner dan 20% het minst risicovol

Categorie B = 20-35% matig risico

Categorie C = groter dan 35% zeer risicovol

Toelichting:

Met 5% valt Gooise Meren onder categorie A. Dit risico is voor Gooise Meren erg laag, omdat de gemeente weinig grondexploitaties heeft en ook de financiële omvang klein is. De toename t.o.v. 2019 wordt verklaard door de vastgestelde grondexploitatie Bredius.

Belastingcapaciteit

Belastingcapaciteit (= hoe verhoudt de belastingdruk zich ten opzichte van het landelijke gemiddelde).

Categorie A = kleiner dan 95% het minst risicovol

Categorie B = 95-105% matig risico

Categorie C = groter dan 105% zeer risicovol

Toelichting:

Met 107,7% valt Gooise Meren onder categorie C, zeer risicovol. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. De gemiddelde woonlasten liggen iets hoger dan gemiddeld in Nederland. Dit komt voornamelijk door de hogere WOZ-waarden van de woningen in Gooise Meren, ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Dat zorgt voor een gemiddeld hogere OZB (onroerendezaakbelasting). Het percentage (tarief per eenheid) van de OZB in Gooise Meren ligt onder het gemiddelde van Nederland.

Dat tarief van Gooise Meren (0,0727) ligt ruim onder het door het Ministerie bepaalde 'redelijk peil' voor toelating tot artikel 12 voor 2020, zijnde 0,1853 (i.c. berekening onbenutte belastingcapaciteit), waardoor wij het kengetal 'belastingcapaciteit' niet als risico zien .

Beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen

Op basis van bovenstaande uitkomsten kunnen we stellen dat de financiële positie van de gemeente goed is. Alleen de kengetallen solvabiliteit en belastingcapaciteit vallen onder matig risico resp. zeer risicovol, maar deze laatste geeft een vertekend beeld in de situatie van Gooise Meren en wordt niet als een risico gezien. Het hoge voorgenomen investeringsvolume vraagt wel om zorgvuldigheid. Daarom worden, zoals verwoord in Programma 9, periodiek de voorgenomen investeringen beoordeeld en de investeringsprognoses geactualiseerd.

Titel

Kop 1

Kop 2

Kop 3

Kop 4

Kop 5

Kop 6

Kop 7

Kop 8

Kop 9: tabelkop